

Ajuntament de SANTA MARGALIDA
ILLES BALEARS

Pregó de les festes de la Beata 2015

Guillem Crespí i Alemany

La Vila, 30 d'agost de 2015

Abans de començar, vos volia dir que he pogut comprovar que això de fer un pregó és ben divertit, i vos ho explicaré.

Primer de tot, em comanen a mi que faci el pregó, quan no tenc cap experiència fent pregons. Quan la gent va saber que havia de fer el pregó, em felicitaren, i va coincidir que n'hi hagué que em digueren que havia de ser curt. Els vaig demanar què volia dir això de ser curts, i em respongueren que havia de parlar poc. Un pregó si és curt és molt més bo. Vaig pensar que aquesta gent sí que en tenia, d'experiència sobre pregons, i per tant vaig tenir la intenció de fer un pregó curt.

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Però parlant amb altra gent, em digué que “un pic a la vida que te diuen per fer un pregó i el faràs curt? Tu, el que has de fer, és dir el que trobis, però et recoman que parlis amb bones, a poc a poc.”

Vaig demanar per què i em digueren que si parlava aviat, la gent no m’entendria. Per tant vaig pensar que era una bona observació i vaig decidir parlar a poc a poc.

Però discutint això mateix amb d’altra gent, em digueren que no, que el que havia de fer era parlar fent una via normal, però fer-ho fort.

Vaig demanar per què, i em respongueren que era pels de darrera. Si no parlava fort, els de darrera no em sentirien, i no té sentit fer un pregó només pels de davant. Bona observació, “idò xerraré fort o fins i tot cridaré si fa falta”, vaig pensar.

Finalment, amb els darrers que vaig parlar, em digueren que no importava parlar fort, perquè hi havia un micro, i se sentia la mar de bé. El que havia de fer era posar-me tranquil.

En definitiva, veis com és ben divertit. Per tant, vaig decidir fer un pregó fent cas a tots, per tant serà llarg i curt, parlaré amb bones i aviat, també fort i fluix, i miraré de posar-me tranquil però, per si de cas, ho he escrit, no fos cosa que quedàs en blanc.

Moltes de gràcies a tots i a totes per esser aquí.

Heu parat esment quina beata més guapa tenim enguany? L’aprecii molt perquè és una companya de feina, i com què m’han dit que presideix aquest acte, hem de començar per ella....

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Beata i Santes, autoritats, benivolguts assistents, amigues i amics, en primer lloc vull agrair al Sr. batle la invitació perquè fos el pregoner de les Festes de la Beata de 2015. La seva proposta va ser una gran sorpresa per a mi, ja que per molt que he cercat i pensat, no he trobat cap mèrit que em faci mereixedor d'aquest honor però, no obstant això, vaig acceptar i aquí em teniu. Moltes de gràcies.

Pel que he pogut esbrinar, un pregó ha de ser una espècie de crida, talment el punt de sortida de les festes, amb un sentit semblant, encara que un poc més formal i acurat, que les crides que feia en Joan Serra, “es Saig” amb el tambor pels carrers de Santa Margalida per anunciar les coses d'interès per als veïnats. Vagi des d'aquí un record pel qui va ser un company de feina durant anys.

No sé si me'n sabré desfer, perquè crec que em moc molt millor dins del camp dels colors i de les taques, que per les senderes de les paraules.

La meva relació amb les festes de la Beata, es remunta a la infantesa, a aquells dies llunyans i enyorats que jugàvem a la barriada de l'Església, amb tots aquells nins i nines i que, a la nostra manera, érem feliços... La barriada era petita, però la tenc ben present a la memòria com el record de les persones amigues: en **Biel** i na **Joana “des Juniors”**, na **Margalida Fornés**, en **Joan Moranta** i els seus germans en **Martí** i en **Sebastià**, en **Tolo Ribas**, na **Pilar** i en **Tolo de can Camissa**, en **Vicenç de**

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

“s’Agència”, en **Joan Pons “Guapo”** i els meus germans **Pep i Maria**. És clar que n’hi havia d’altres, però no record que fossin del nostre barri.

Vaig néixer, fa 51 anys, al carrer Calvo Sotelo, actualment de la Constitució, núm. 4, en un edifici situat enmig de la Rectoria i un altre, avui destinat a Cultura i a Policia Local. Aquest darrer abans era anomenat “la OJE” i, en aquell temps, era emprat per diverses activitats com assaigs de la banda de tambors i cornetes, dirigida per **l’amo en Moreno** o per a la confecció de part de les carrosses. I, com que a la vegada estava molt a prop a la plaça de la Vila, qualsevol cosa que feia referència a les festes, la gent de la nostra barriada tot d’una ho sabia.

Durant les festes, agitació a cal Sr. rector, a ca ses Monges i per tota la gent que se’n encarregava. Record en **Panxo**, il·lustre personatge que estones retallava flors, estones pintava un decorat, o bé s’inventava la forma d’adornar aquella carrossa que tanta de feina li duia. És com si el veiés fent les seves tasques decoratives, assegut al local abans esmentat, i nosaltres, nins i nines amb ganes de demanar, de saber coses d’ aquells taulells pintats de color daurat, o de les flors de paper o de les fustes multicolors que, ajuntades de forma magistral, reflectien llocs o temes referents a la Beata.

Puc dir que vaig tenir una infància feliç i especial. Feliç perquè els records que tenc, són d’afecte, de sentiment d’amistat, d’haver tastat i olorat el que era el poble. Feliç perquè els nostres jocs eren manuals, no havia començat l’era digital, l’era dels ordinadors. Ma mare, na **Margalida Alemany**, coneguda com na **Margalida Lloreta**, era modista. La veig

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

encara asseguda sempre a la tauleta, perfilant, cosint, tallant patrons, etc. Moltes de vegades hi havia visites a ca nostra, gent que s'assajava roba, gent que en triava, també gent que venia a cosir, com na **Francisca "Verdera"** o na **Catalina Mora**, entre d'altres. Quan arribàvem de l'escola, devers les cinc i quart del capvespre, ella ens esperava a casa, ens havia fet el berenar, i nosaltres, com a salvatges, només teníem juguera. Tiràvem la maleta, agafàvem el berenar i, cametes amigues, cap a jugar per l'església. Quin temps era aquell...

Jugàvem amb la baldufa, que fèiem "tunejar" amb un bon clau d'acer, que ens esmolava i col·locava amb foc, el ferrer l'amo en **Toni Tusí**, o jugàvem a bolles, bolles de test, que eren les més comunes i supòs que les més barates, o també anàvem a la fusteria de l'amo en **Mateu Gallardó**, que ens feia espases de fusta, unes armes terribles que nosaltres fèiem servir com si fóssim cavallers medievals, però també record aquelles plàcides nits a la fresca, de xerrades i contarelles.

Tots els veïnats sortien al carrer, i nosaltres, els petits encantats de continuar jugant o d'escoltar les històries de poble.

Record madò **Amèlia** fent el telessos de pell a defora de ca seva, na **Joana Ramis** asseguda devora ella, retallant amb finor la tela que havia brodat, veig la imatge de la botiga de "**Can Randet**", que venia a ser una espècie de gran magatzem d'en temps primer, on els al·lots hi anàvem a comprar ganxets per a les nostres pistoles i ballestes... Em ve a la memòria com si el tengués davant ara mateix l'amo en **Jaume Escolà**, que ens deixava anar a tocar les campanes. Ens aferràvem a aquelles cordes que ens

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

elevaven i descendien al mateix ritme que tenien les campanes quan s'engronsaven. I igual que l'escolà veig l'amo en **Toni de Tanca** i la seva filla **Cati**, o l'amo en **Bernat de Sa Boleda**, el pare de na **Mita**, que ens explicava coses i ens meravellava amb les històries sobre uns mapes que ens mostrava, o la padrina que en dèiem de l'Església, **Francisca Fluxà**, que ens deixava passar a veure les pel·lícules que es projectaven al pati de ca seva les nits d'estiu; madò "**Silis**" que ens donava torró d'ametla, madò **Catalina Fiol**, amb què hi jugàvem a cartes, o els familiars de na **Joana Figueruelo**... A aquestes persones i tantes d'altres que s'han anat difuminant dins de la meva memòria formaven i formen part de la meva vida al paradís perdut de la infantesa. Us asseguro que són records de felicitat.

He dit també **que la meva** va ser una infantesa especial, i així ho crec perquè vaig tenir la sort de què mon pare fes feina a "sa Capella", una espècie d'hotel rural d'ara, però a l'antiga. Allà hi anava gent estrangera, i com que n'hi havia molts que tenien nins o nines, més o manco de la meva edat, mon pare em duia a jugar amb ells, de vegades amb els meus germans. Mai he recordat haver tengut cap problema per entendre'ns, i de fet bé que hi jugava. A sa Capella vaig aprendre a nedar, vaig tenir la sort d'anar a la platja amb ells en diverses ocasions, quan la gent de la Vila no hi solia anar. Més tard vaig saber que eren artistes o músics de renom internacional com **Richard Harris**, actor a pel·lícules com "**Un home anomenat cavall**" o el paper **d'Albus Dumbledore** en els dos primers lliuraments de la saga **d'Harry Potter**. L'actor **Lex Baker**, que protegonitzà **Tarzan**, entre d'altres, o el músic **John Barry**, compositor de la música de pel·lícules com **James Bond**. **Nascuda lliure**, **Memòries d'Àfrica** i **Ballant amb llops**.

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Per això dic que va ser especial. I del dia de la Beata d'aquell temps, record que el que més desitjava era sentir el renou dels picarols. Els picarols rompien el silenci quotidià, eren un renou de festa, un renou que et removien qualque cosa de dedins tu, que l'havies esperat amb il·lusió.

Quan tenia dotze anys, anàrem a viure a Can Picafort, i a partir dels tretze, em posaren a fer feina de cambrer durant els estius. I com que primer és l'obligació que la devoció, vaig deixar d'assistir a les festes de la Beata.

Però si d'una cosa estic content, és d'haver pogut contribuir que els meus pares sí que hi venguessin a les festes. Per a ells era sagrat, i per poc que poguessin compareixien al poble. Els meus germans i jo quedàvem de guàrdia al bar, i ells, ben mudats, venien a veure la processó, un any darrere un altre. Ho duïen a dedins i ho necessitaven, i m'agradaria que aquest pregó, fos de qualque manera, un petit homenatge de cap a ells.

Per tant, me'n vaig perdre moltes de Beates, fins que anys més tard, el nostre fill va començar a tocar a la Banda de Música. Varen ser uns anys que l'acompanyàvem a tots els llocs que havien de tocar, el que fan tots els pares. Sobretot per la Beata es preparaven molt bé, era festa gran. Primer a les ordes de **Don Jordi**, i després a les d'en **Pep Toni**, assajaven la tan sentida cançó de Sor Tomasseta. Deixau-me dir, que trobava que era una activitat ben sacrificada i, a més a més, com que molts dels integrants de la banda també es volien vestir de pageses o pagesos o de dimonis, això provocava un mal de cap al director, que no podia deixar fugir tots els que ho volien, perquè haguessin quedat sense músics. Per

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

això pens que tothom participa en la seva manera a les festes del seu poble.

Per tant, no puc dir que he estat un exemple de devoció i entusiasme, com aquells que diuen que duen la Beata dins la sang. No és el meu cas, tal vegada pels motius esmentats abans, o perquè sóc així.

No obstant la meva vida professional ha anat lligada a dos camins ben diferents, encara que complementaris, l'administració local per una part, i per l'altra l'art. Dins cada un, he intentat, a la meva manera, de fer poble, de tirar endavant els meus ideals. A vint-i-un anys vaig començar a fer feina a la Casa de la Vila, i al llarg de tots aquests anys, he vist com anaven i venien companys de feina.

Em permetreu que digui que fa trenta anys era ben diferent d'ara. Les festes eren organitzades per unes altres persones, amb uns altres coneixements i amb unes condicions que res s'assemblen a les d'avui. Vaig esser molt amic, a més de company de feina, d'en Miquel Ferrer casat amb na Joana Aina de "s'Estanc", una gran persona, amb un gran cor, i bon col·laborador de les festes de la Beata. Tant anava a posar cadires i taules damunt la plaça, com dirigia la processó, com ajudava en qualsevol de les tasques de les festes. Vagi des d'aquí i per a ell un record ben sentit.

Durant aquests anys, i per mor del caràcter genuí del nostre poble, he conegut molts de batles, i m'agradaria tenir unes paraules de record a qui va ser batle de Santa Margalida, l'amo en **Rafel Payeras**. Una persona gran de cor i de dimensions, de caràcter, reticent a canvis en primera instància, però que al final em feia acompanyar-lo a les reunions que

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

tenia a Palma. Vos contaré una petita anècdota que ens va fer riure molt. Durant la seva legislatura, vaig ser l'impulsor en coordinació amb la Universitat de les Illes Balears, de mans de Gaspar Valero, del reglament de Normalització Lingüística de l'Ajuntament, i això ens va permetre fer, per primera vegada d'ençà de 1768, la documentació escrita de l'Ajuntament en català. A partir d'aquell moment hi feia tota la meva feina. Ell no s'hi trobava gaire bé. Em digué que volia les convocatòries de les actes del ple, que jo li enviava igual que als altres regidors, en castellà, perquè deia que en mallorquí no les entenia. Jo li responia que no es preocupàs. Que les hi llegiria i que no hi hauria cap problema. A poc a poc s'anava emprenyant de veure la meva actitud, i finalment em digué amb veu ferma i forta:

-“S'ha acabat. A partir d'ara vull les convocatòries per **duplicat!**”

Li vaig contestar que cap problema. Vaig pensar que el que volia era que li enviàs les actes en bilingüe, en castellà i en català, però com que m'havia dit per duplicat, li vaig enviar dues actes en català.

De tot d'una va ser gros, però després, a poc a poc, va entendre la situació i va canviar la seva actitud. I li vull agrair el seu bon comportament amb mi, i la confiança que em deposità. Unes paraules que record em deia eren:

-“Ets molt caparrut, però sempre em dius la veritat i això és d'admirar.”

Unes paraules que sempre he agrait i que consider una gran alabança.

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Fets aquest apunts breus de la meva vida burocràtica voldria fer una pinzellada a la part artística.

A pintar, vaig començar de ben petit. Me'n record que m'agradava molt dibuixar a llapis. No sé per què, però m'hi trobava bé fent aquestes clapes o taques amb llapis negre damunt fons blanc, i encara ara em passa, però per motius de la vida mateixa, un va evolucionant i he arribat al que faig ara.

Però he repassat aquests anys, i me'n he temut que el que m'ha interessat des d'un bon principi ha estat la terra, la terra del meu poble, i els fruits que ens dóna i els éssers que l'habiten: les llimones nostres, les tomàtiques, les cols, els galls. Plantes i animals ben peculiars i d'aquí, la vida en definitiva.

Fixau-vos que també és una manera ben singular de fer poble. Abans parlava dels músics, o dels qui fan carrosses, però també hi podem incloure els artistes, escriptors, pensadors, historiadors, tafoners, vinyòvols, picapedrers, etc. Qualsevol que fa el seu art, i ho fa de cor, sense voler copiar descaradament el que fa un altre, treu qualque cosa ben seva de dedins i, si a més a més, ho vincula amb el poble, crec que és una bona manera de contribuir al fet que el teu poble sigui conegut per fets culturals. Un exemple il·lustre d'això que dic seria Joan Mascaró i Fornés. Actituds com aquestes, de coherència i de dignitat, ens ennobleixen a tots.

L'escriptor andritxol Baltasar Porcel, l'any 2002, em dedicava unes paraules a un catàleg, que vénen a reforçar el que he esmentat abans:

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

"Crespí i Alemany és de Santa Margalida, un vell poble reposat entre els rostolls interiors i les onades de la badia d'Alcúdia, la Conquesta i la feina i la por. Llavors d'aquí probablement li venen a Crespí Alemany els colors de llum del seu art, tan oberts i tan nets..."

L'escriptora Carme Riera, l'any 2009, feia constar en el pròleg d'un catàleg:

"Crespí és de Santa Margalida, això vol dir del Pla de Mallorca, el poble- no els dominis del seu ajuntament al qual pertany el desastre urbanístic de Can Picafort i Son Serra de Marina- no ha sofert l'envestida turística que n' ha contaminat tants d' altres i la vida tranquil·la dels seus habitants, encara bastant lligada als treballs i els dies, juga a favor de l' obra del nostre artista. A Santa Margalida hi té l' estudi on pot treballar sense sorolls ni impediments, pendent només de convertir en pintura i escultura la seva interpretació del món."

Idò això mateix, que aquesta gent, tan important en el món de la cultura, faci referència al meu poble, és la millor forma que he trobat per contribuir a fer poble a la meva manera.

I si important ha estat per mi el món de l'art, tant o més ho va ser poder recollir en un llibre, i més tard en una pàgina web, les gloses del meu padrí Guillem Crespí Coll, "es Panderer".

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Gràcies a n'Antònia Juan i a na Catalina Moll, que amb el seu treball sobre els glossadors de Santa Margalida, encetaren la llavor de la recollida de les cançons populars a gran escala. Gràcies a l'amic i company Rafel Bordoy, amb el qual ens hi posàrem i, després de molta de feina, aconseguírem publicar el llibre titulat "Gloses" íntegrament dedicat a les gloses del meu padrí. I gràcies també a l'amic Toni Mas per haver-nos contat com era la vida de la Santa Margalida en aquell temps i què en deien els glosadors.

No vaig tenir la sort de conèixer-lo personalment, però amb el treball d'investigació i de recopilació, i gràcies a les anècdotes que en contaven els seus fills, he arribat a la conclusió que era un home educat, amb un sentit de l'humor fi i punyent quan volia, que va haver de patir el franquisme com molta d'altra gent, que era molt crític amb l'església, i tantes de coses més.

Vull expressar el meu sentiment d'unió amb el padrí i amb la seva obra amb el record breu d'algunes de les seves gloses.

Quan es Panderer es va mudar de casa, i va anar a viure al barri de s'Abeurador, es va acomiadar dels seus veïnats, d'aquesta manera:

“Es dir adéu dóna pena,
però vénc a dir-vos-ho:
si heu de mester cap favor
d'aquest humil servidor,
estaré a s'Abeurador
a veïnat de Can Pep Llema.”

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

La seva veu va ser molt crítica amb els capellans. Conten que el rector va comprar un cotxo i que no hi volia dur ningú mai. Anava sempre tot sol. La glosa que li va fer el padrí diu així:

“Es rector fent es nyeu-nyeu
un bon cotxo es va comprar,
i es que li varen pagar
són quatre tontos que hi ha,
ell colca i ells van a peu.”

Entre les moltes gloses humorístiques que va compondre en citaré una dedicada al seu fill Manolo que un dia feia nedar llagosts dins d'una pica, i li digué:

“Manolo fracassaràs,
crec que tots ho veurem,
tothom viu amb s'art que pren
i tu amb aquest no en viuràs.”

I, la darrera, vull que sigui una altra glosa que ja tocava els polítics del seu temps.

“A la Vila hi ha cabrers
i ses cabres que fan tala,
aquests perduts de la Sala
mos cerquen fotre es doblers.”

Ajuntament de **SANTA MARGALIDA**
ILLES BALEARS

Ara, per acabar, a més de donar-vos les gràcies per haver tengut la paciència d'aguantar tot el meu parlament, voldria que em permetéssiu dues coses, petites i breus, perquè els de la Coral han de cantar.

La primera, demanaria que pugin al meu costat, la Beata i les santes, perquè són el bessó de les festes.

I la segona, vull demanar també que pugin aquí dalt, que siguin al meu costat en un dia tan assenyalat, a tots aquest nins i nines que jugàrem aquí defora, i d'altra gent que he esmentat abans, perquè els vull fer extensiu aquest dia festa, per la nostra amistat, pel record inesborrable de les vivències comunes, i perquè també se sentin aquest pregó ben seu.

Per tant m'agradaria que pujassin en **Biel i na Joana “ des Juniors”**, na **Margalida Fornés**, en **Joan Moranta i els seus germans en Martí i en Sebastià**, en **Tolo Ribas**, na **Pilar i en Tolo de can Camissa**, en **Vicenç de “s'Agència”**, en **Joan Pons “Guapo”** i els meus germans **Pep i Maria**, Na **Pilar Fluxà**, n'**Antònia March**, na **Catalina Galmés**, i na **Juanita Figueruelo**.

Així, tots plegats des d'aquí dalt, amb la col·laboració de tothom, aconseguirem que se senti ben fort:

Visca la Beata!

I visca Santa Margalida!